

NIEUWE KINDEREN, NIEUWE KENNIS

*Uitdagingen voor
schoolleiders bij
de opvang van
kinderen van vluchtelingen*

Inhoudsopgave

INLEIDING

1

Harm Blumers, directeur OBS De Barthe

“Als school maak je wel degelijk het verschil!”

2

Nieuwkomers in cijfers

3

Kim Tsai

*Toekomstgericht Onderwijs:
slimme leerling vraagt slimme leraar*

4

*Tips voor communicatie met ouders
die geen Nederlands spreken*

5

Charles Impens, directeur OBS Kortland

“Soms schiet taal te kort en heb je vooral gevoel nodig”

6

Tanja Hartog, directeur PCBS Het Kompas

“Ik zie het als onze plicht, om dit te doen”

7

Meer informatie en literatuur

Nieuwe kinderen nieuwe kennis

De stroom aan vluchtelingen brengt ook veel kinderen met zich mee. Deze kinderen hebben allemaal recht op onderwijs en veel basisscholen krijgen daarmee de vraag onderwijs te verzorgen voor kinderen van vluchtelingen. Kinderen met allemaal hun eigen achtergrond en (vaak traumatische) ervaringen. Soms is het tijdelijk, soms voor langere tijd. Soms gaat het om enkele kinderen en soms om (meer dan) een hele klas. Maar in bijna alle gevallen moet het op korte termijn georganiseerd worden.

Wat betekent dit voor schoolleiders? Waar loopt u tegenaan? En welke ontwikkeling maakt u persoonlijk door in zo'n proces? Een uitdaging als deze leidt voor u ook tot nieuwe kennis, inzichten en vaardigheden. Een mooi voorbeeld van informeel leren. Dit informeel leren helpt allereerst de uitdaging in goede banen te leiden, maar draagt ook bij aan uw ontwikkeling en professionalisering. U kunt informeel leren dan ook aangrijpen voor het afronden van een professionaliseringsthema voor uw herregistratie. Afhankelijk van wat u ervan leert, kan het bij verschillende thema's aanhaken.

Omgaan met verschillen

Leert u veel over het realiseren van verbeteringen op het gebied van omgaan met verschillen tussen leerlingen en wat dit betekent voor de samenwerking binnen het team? Kijk dan eens naar de beschrijving van het professionaliseringsthema [Omgaan met Verschillen](#).

Vorm geven aan gedifferentieerd onderwijs begint met een visie op omgaan met verschillen, om vervolgens die visie te vertalen naar de praktijk. Het thema Omgaan met verschillen gaat over de verschillen tussen leerlingen in de klas, maar ook over omgaan met verschillen in het team op school en hoe je als schoolleider zo goed mogelijk tegemoet kunt komen aan de verschillende vormen van diversiteit op een school.

Leidinggeven aan verandering

Misschien dat uw school relatief veel kinderen van nieuwkomers opvangt. Dit kan om ingrijpende veranderingen binnen de school vragen. U breidt dan wellicht uw handelingsrepertoire op het gebied van leidinggeven aan veranderingen uit en ontwikkelt deze verder. [Leidinggeven aan verandering](#) is dan een thema waar u aanknopingspunten kunt vinden.

Scholen hebben voortdurend te maken met ontwikkelingen en hervormingen. Soms vergen die ontwikkelingen veranderingen binnen uw school. Als schoolleider bent u op uw school verantwoordelijk voor deze veranderingen. We beschrijven het veranderproces in vier onderdelen. Die onderdelen horen bij een geslaagd veranderproces, maar een veranderproces is nooit lineair en de onderdelen zullen zich in de praktijk lang niet altijd opeenvolgend voordoen.

INLEIDING

1

2

3

4

5

6

7

In relatie staan tot de omgeving

Een dergelijke ontwikkeling kan ook een beroep doen op de wijze waarop u omgaat met de omgeving. U communiceert met de ouders van de leerlingen die al op school zaten en leert communiceren met de ouders van de kinderen die u opvangt. U krijgt meer nog dan anders te maken met andere organisaties. Leidt het opvangen van deze kinderen vooral tot uw ontwikkeling op dit gebied, dan vindt u in het thema [In relatie staan tot de omgeving](#) aangrijpingspunten.

De buitenwereld komt steeds meer de school binnen en andersom. Demografische ontwikkelingen, brede scholen, lokale samenwerkingsverbanden, mondige ouders: als schoolleider staat u er middenin. In dit thema gaat het om hoe u zich verhoudt tot alle stakeholders rond uw school en de ontwikkelingen die op u afkomen.

Heeft u het professionaliseringsthema gekozen dat het beste aansluit bij uw leersituatie dan kunt u het beste de teksten van het betreffende professionaliseringsthema erbij nemen. U treft een literatuurlijst aan met bronnen die uw kennis en inzicht kunnen verdiepen. Misschien staat er een op uw situatie toegespitst artikel tussen. Op het interactieve portfolio [Birdy](#) treft u een themascan aan. Met deze themascan kunt u inzicht krijgen in uw ontwikkeling. Bovendien kunt u hier discussiëren met andere schoolleiders over vraagstukken die u tegenkomt. U kunt advies vragen en successen delen. Wellicht dat u daarmee een andere schoolleider uit de brand helpt. Op [de interactieve portfolio's](#) staan ook andere bronnen: korte cursussen die u verder helpen de uitdagingen beter vorm en inhoud te geven.

Verhalen uit de praktijk

Wanneer u als schoolleider – samen met uw team - ook voor deze opdracht staat dan vindt u tal van vragen op uw pad en zult u op zoek zijn naar praktijkverhalen en voorbeelden. In deze publicatie kunt u er alvast een aantal vinden. Drie schoolleiders die al langere tijd, of juist voor het eerst, met deze uitdaging te maken hebben delen hun ervaringen. Kim Tsai geeft een inkijkje in de belevingswereld van ouders en kinderen. En u vindt tips van het [LOWAN](#) over de communicatie met ouders en nuttige adressen.

MARJA CREEMERS,
DIRECTEUR SCHOOLLEIDERSREGISTER PO

HARM BLUMERS, DIRECTEUR OBS DE BARTHE

“Als school maak je wel degelijk het verschil!”

Een jaar of zeven geleden al begon OBS De Barte in Drachten met de opvang van kinderen van asielzoekers. Na het sluiten van het AZC-Dokkum in 2010 en met de huidige toestroom, kwam alles in een stroomversnelling. Inmiddels heeft De Barte 6 wijkgroepen en 4 opvangklassen en de nodige ervaring. Directeur Harm Blumers is buitengewoon trots op zijn team. “Stuk voor stuk kanjers zijn het!”.

Pienter genoeg

In het begin ving De Barte kinderen van asielzoekers op in reguliere klassen. Die kinderen kwamen later voor het kinderpardon in aanmerking. Volgens Blumers deden ze niet onder voor de andere kinderen en zijn ze uiteindelijk uitgestroomd naar middelbare scholen op normaal niveau. Maar toen de toestroom sterk toenam en het AZC in Dokkum dicht ging, kwamen er aparte nieuwkomersklassen. Blumers: “Sommige kinderen zijn 1 of 2 jaar niet naar school geweest. De meesten hebben een lang vluchtverhaal. En omdat we nu veel kinderen opvangen, is het onmogelijk ze in reguliere klassen te plaatsen. De nieuwe kinderen zijn soms nog

maar een paar dagen in Nederland. Ze kennen de taal nog niet en moeten aan alles wennen. De verschillen in niveau zijn ook veel te groot. En ze moeten eerst tot rust komen. Dat lukt het beste in een aparte groep met kinderen met dezelfde achtergrond. Als kinderen uiteindelijk langer blijven en pienter genoeg zijn, kunnen ze na een aantal maanden aansluiten in de wijkgroepen. Rekenen is dan meestal het eerste vak waar ze aansluiting vinden. Op een gegeven moment krijgen ze een drive om echt mee te doen. Dan komt alles in een stroomversnelling.”

Lastig dilemma

Kennis en ervaring deed Harm Blumers vooral op door bij anderen te rade te gaan. Ze gingen op bezoek bij ervaren scholen, volgden cursussen en gingen langs bij Lowan, dat scholen ondersteunt die het eerste opvangonderwijs bij nieuwkomers verzorgen. “Daar hebben we veel van geleerd en ondertussen hebben we ook heel veel in de praktijk ervaren. Met een AZC-school in de buurt konden we veel uitwisselen. Over en weer. Naast het Lowan betekende die school voor ons echt een tweede poot qua kennis en ervaring.” Op dit moment heeft De Barte vooral veel Syrische kinderen in huis. Sommigen zijn er maar een paar weken, in afwachting van hun status. Dat levert voor Blumers een lastig dilemma op. “Ik vind dat alle kinderen naar school moeten. Het is hartstikke goed voor ze om met andere kinderen om te gaan. Om tot rust te komen. Structuur te krijgen. En zich veilig te voelen. Maar ik moet tegelijkertijd ook aan mijn mensen denken. Als je voortdurend kinderen binnen krijgt die na twee weken alweer weg gaan is dat eigenlijk geen doen. We hebben een speciaal startprogramma, waar een heleboel administratie omheen zit. Als ze dan na twee weken weer weg gaan heb je geen enkel effect van wat je doet. De kinderen zijn wel blij dat ze naar school mogen, maar zinvol is het niet. En het is heel belastend voor de leerkrachten. En uiterst onrustig voor de kinderen zelf. De nationale kinderombudsman heeft geklaagd dat er veel te veel met kinderen wordt gesleept. En dat kan ik volmondig beamen.”

Lesgeven voorop

Ter illustratie vertelt Blumers over een jongen uit Nigeria. Hij is nu 5 jaar en zit in groep 3. “Een uiterst pienter ventje. Hij heeft zijn eigen taal, spreekt Engels en zo langzamerhand ook prima Nederlands. Maar hij wortelt niet. Hij houdt zich ook heel moeilijk aan regels. Wat kan het hem schelen, hij moet toch weer weg. Dat zit in zijn hoofd. En dan is het voor ons toch echt een kwestie van doen wat je kunt doen. Wij richten ons vooral op de lessen. Dat komt bij ons op de eerste plaats, want daar zijn we in de kern ook voor: goed onderwijs. Maar je komt ook allerlei psychologische problemen tegen. Daar waar mogelijk doen we daar wat aan. Maar als dat niet lukt, hebben we in ieder geval goed les gegeven. Dat is echt een dilemma. En lastig laveren soms.” Als kinderen langer blijven en als het enigszins kan, gaan ze naar een wijkklas waar ze kunnen aansluiten. “Kinderen komen vaak binnen met een enorme achterstand. En dat is niet meteen weg. Ze moeten leren lezen en praten. En alles moet op gang komen. Meestal sluiten ze dan aan bij een klas die 1 of 2 jaar onder hun leeftijd zit. En als ze het goed oppakken stromen ze door naar klassen met leeftijdsgenoten. Dat lukt soms voor kinderen die intelligent zijn. In de praktijk zitten de allerbesten in groep 8 en kinderen die best goed zijn in groep 7. En dan kijken we verder: kan iemand van 12-13 jaar naar de middelbare school of houden we hem of haar nog een jaar hier?”

Pragmatische insteek

Over het algemeen pakken kinderen de Nederlandse taal snel op. Daardoor verloopt de communicatie met hen al snel soepel. Ook de communicatie met de ouders gaat redelijk. “In mijn wijkgroepen heb ik een aantal moeders die de Arabische taal machtig zijn. Die helpen met het tolken bij de inschrijving. Ze stellen vragen over het vluchtverhaal en over wat de kinderen hebben meegeemaakt. Of ze wel of niet naar school zijn geweest. Maar soms zijn die moeders niet beschikbaar. Of soms moet je onverwacht

in gesprek. Dan probeer ik het zelf met handen en voeten. Dan zien we wel. Daar moet je ook pragmatisch in zijn. Gisteren kwam hier een vader binnen met drie dochters. Hij heeft geen paspoort, geen BSN, geen COA-nummer. Het gezin is vier dagen geleden in Ter Apel binnen gekomen, is gisterochtend in Drachten geplaatst en gistermiddag zaten ze hier. Vanmorgen zijn de drie kinderen op school gestart. Zo snel kan het gaan. Van de kinderen heb ik alleen hun naam, die van de ouders en een mobiel nummer. Maar daar mogen ze van mij niet voor thuis zitten; voor die drie meisjes is het veel beter dat ze hier zitten. Anders hangen ze wekenlang in het AZC rond. Het formele deel komt later wel. Daar doe ik mijn best ook voor, ook al lukt dat niet altijd.”

Eerlijk communiceren

Waar Blumers soms tegenaan loopt is de administratieve rompslomp. “Neem het formulier van DUO. Ouders moeten daarop aangeven welke opleiding ze zelf hebben gevolgd, voor het bepalen van het leerling-gewicht. Dat formulier heb ik in 18 of 19 talen en daar kan ik helemaal niks mee. Ik kan de mensen er ook niet mee helpen en zij zelf kijken er soms ook heel vreemd tegenaan. Soms krijg je de gekste antwoorden en vullen ze een hele hoge opleiding in. Een misverstand bij een deel van de Syrische mensen is dat als ze nou maar een hoge opleiding opgeven, ze meer kans maken op asiel. Dat vertellen ze aan elkaar. Een fabel natuurlijk, maar zo werkt dat soms.”

Ouders uit de wijkklassen reageren over het algemeen positief op de nieuwkomers. “De meesten kiezen heel bewust voor deze school, omdat wij Wereldschool heten. Maar er zijn er ook die onze school voorbij fietsen en er niks mee hebben. Ik vind het persoonlijk heel belangrijk om open en eerlijk te communiceren.

Dat is buitengewoon belangrijk. Zodra ik weet dat er een golfje kinderen aan komt, meld ik dat. Ik probeer ouders niet te verrassen met zaken waar ze misschien een probleem mee hebben. Ik ga niet in op privé zaken, maar informeer wel open over aantallen en achtergronden.”

Buitengewoon trots

Ook mensen uit de wijk zijn over het algemeen positief. “Dan lopen ze langs en zeggen: ‘Goed dat jullie dit doen!’ Alles loopt hier door elkaar en daar hebben ze bewondering voor. Zeker nu ze zien dat het goed gaat. Natuurlijk zijn er ook negatieve reacties. Daar zit dan soms een lelijk stukje discriminatie achter. Maar dat heb je overal.” Al met al heeft De Barte de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt. En dat betekent heel veel voor Blumers. “Op mijn school heb ik te maken met een geweldig team. Het heeft me jaren gekost om dat bij elkaar te krijgen, maar nu staat het er echt. Leerkrachten staan bij ons 2 tot maximaal 3 jaar in een nieuwkomersgroep en dan weer in een wijkgroep. Zo houden we het gevoel van verbinding in stand. Leerkrachten gaan met hart en ziel voor de combischool. We waren al een gemengde school, maar zijn dat nu nog sterker. En dat is heel boeiend. Met name AZC-kinderen willen heel graag naar school en vinden het maar niks als het weekend of vakantie is. Als ze hier binnenkomen, liggen ze soms behoorlijk in de kreukels. En na verloop van tijd zie je ze helemaal opknappen en mogen ze weer kind zijn. Daar komt een stuk bevrediging uit van heb ik jou daar! Je doet het niet voor niets. Je kunt als school en als team echt het verschil maken! Dat stemt mij buitengewoon trots. De leerkrachten zijn allemaal kanjers! Zelf sta ik aan het eind van mijn onderwijs carrière en daar baal ik verschrikkelijk van. Het is hartstikke boeiend om te doen. Wat mij betreft ben ik nog lang niet klaar!”

AANTALLEN PERSONEN IN COA-OPVANG (TOTAAL 48.957 OP 7 DECEMBER 2015)

Nieuwkomers in cijfers

Bron: www.coa.nl en www.lowan.nl
op 15 december 2015

WAARVAN 5.000 KINDEREN

31

TYPE 1: SCHOLEN VERBONDEN AAN ASIELZOEKERSCENTRA (AZC-SCHOLEN)

25

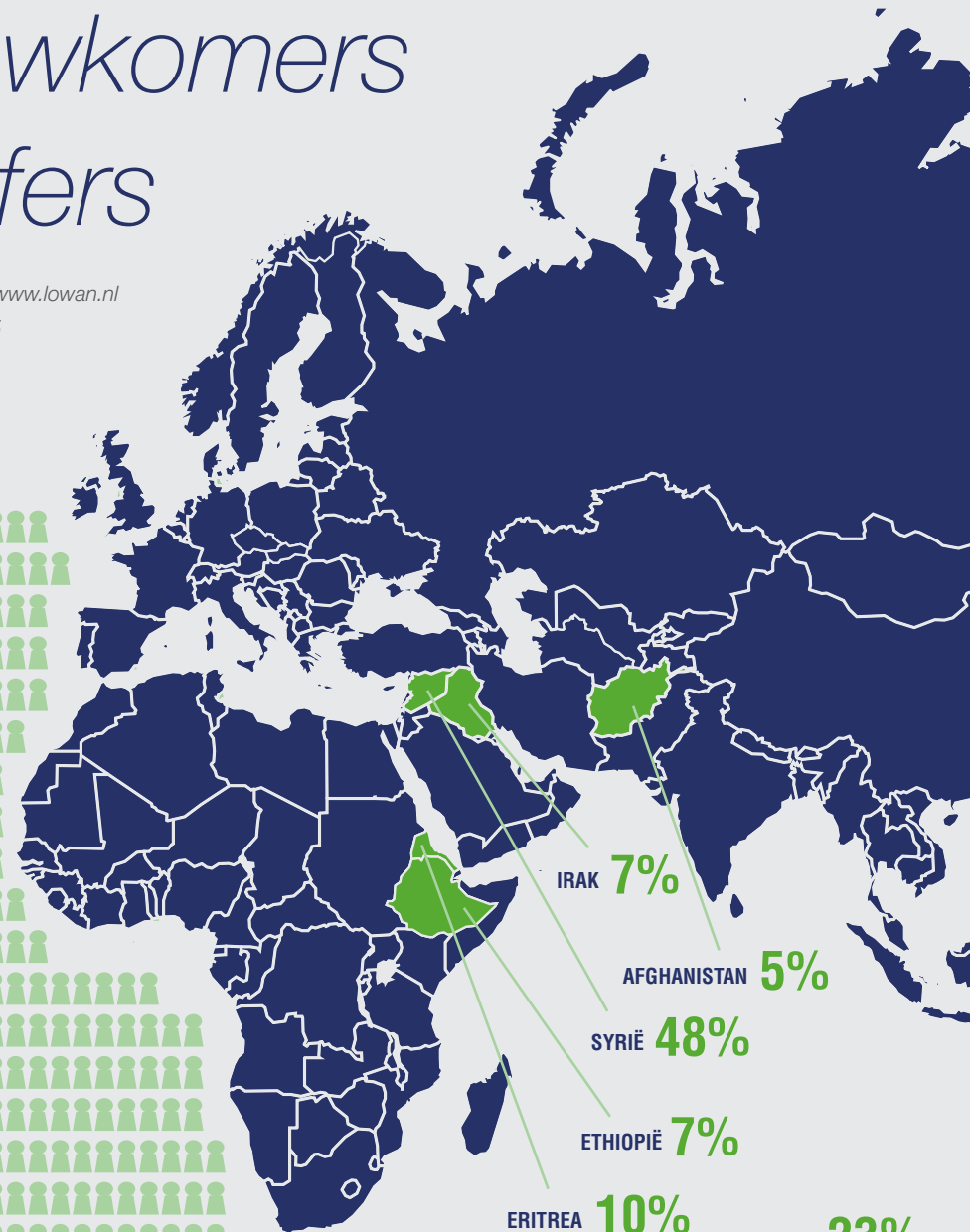

TYPE 2: SCHOLEN DIE UITSLUITEND ONDERWIJS VERZORGEN AAN NIEUWKOMERS ÉN BASISCHOLEN MET DRIE OF MEER NIEUWKOMERSKLASSEN

92

TYPE 3: BASISCHOLEN MET ÉÉN OF TWEE KLASSEN VOOR NIEUWKOMERS

NATIONALITEITEN

KIM TSAI

Toekomstgericht Onderwijs: slimme leerling vraagt slimme leraar

Mohammed was 10 jaar toen hij met zijn vader uit Irak naar Nederland kwam. Hij ging direct naar school en startte in groep 7. In Irak kon hij heel goed leren. Beide ouders zijn hoogopgeleid en zijn moeder had al jaren haar eigen apotheek. Door de oorlog moesten ze vluchten. Mohammed en zijn vader waren ruim anderhalf jaar alleen in Nederland; Mohammeds moeder en twee zusters bleven achter in Bagdad. Het duurde even voordat ze een vluchtelingenstatus kregen, daardoor was in het begin niet zeker of ze beiden in Nederland mochten blijven.

Het leven op het AZC was ongezeellig. Mohammed en zijn vader deelden een kleine slaapkamer. De rest van de unit, met keuken en badkamer, deelden ze met meerdere alleenstaande mannen. Voor de vader van Mohammed waren de dagen lang en saai; hij mocht niet naar school, niets leren en ook niet werken. Hij had alles verloren: zijn werk, zijn familie en zijn leven in Irak. Hij moest nu alleen voor zijn zoon zorgen en vertelde dat hij nu vader én moeder voor zijn zoon moest zijn.

Wennen

Voor zijn leeftijd was Mohammed een grote jongen. Hij deed aan vechtsport om naast school bezig te blijven. Ze kregen weinig zakgeld; geld voor allerlei leuke dingen was er niet. Mohammed was gewend om op een heel andere manier te leren op school. In Irak zijn de leraren heel streng. Soms slaan ze zelfs als je niet goed oplet. De manier van lesgeven is vooral klassikaal: de leraar praat voor de klas en de kinderen luisteren en schrijven op wat de leraar zegt. Er is veel uit-het-hoofd-leren. Weinig communicatie en geen discussie, want de leraar heeft gelijk. Het was echt wennen voor Mohammed - en zeker ook voor zijn vader.

Onfatsoenlijk

Zijn vader merkte dat Mohammed mondiger werd tegenover hem en dat hij meer en meer inspraak wilde. Mohammed vond het lastig dat hij op school in de ogen van de leraren moest kijken, terwijl dat thuis juist niet mocht. Als Mohammed dat op school niet deed, vonden veel leraren het moeilijk hem te vertrouwen. Ze dachten dat hij iets achterhield, terwijl zijn vader hem vertelde dat het heel onfatsoenlijk was om direct in iemands ogen te kijken. Zeker bij een volwassene.

Over Kim Tsai

Kim Tsai (Liverpool, 1966) creëert en initieert projecten die gaan over het gedrag van mensen in groepsverband of in de samenleving. Zonder uitzondering hebben die projecten tot doel mensen in beweging te krijgen, dingen anders te laten doen, anders te laten werken. Kim werkt behalve als projectinitiator en ideeënontwikkelaar als trainer en consultant in opdracht van overheden, ngo's en bedrijven. Kim heeft jarenlang gewerkt met en onderzoek gedaan naar asielzoekers. In december 2015 rondde zij haar promotieonderzoek af.

INLEIDING

1

2

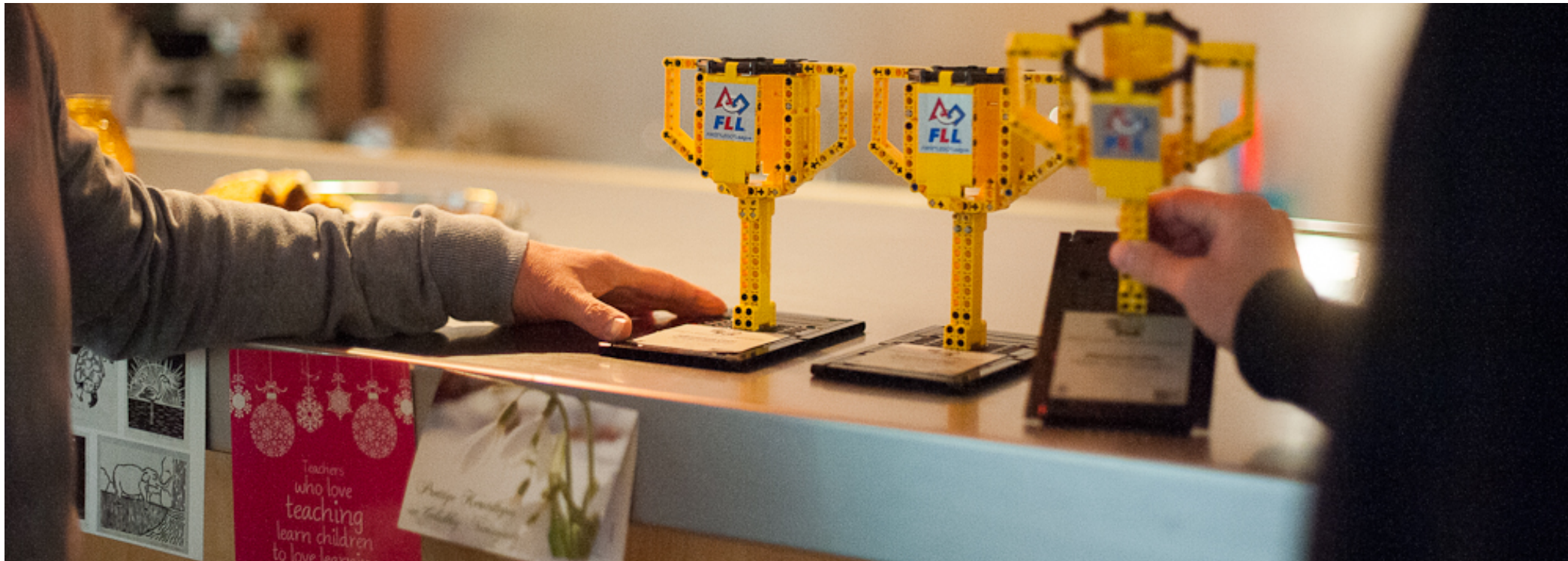
3

4

5

6

7

Wantrouwen

Toen ik het gezin begeleidde bespeurde ik tijdens gesprekken op school een zeker wantrouwen tussen Mohammed, zijn vader en de school. De school geloofde niet dat Mohammed de waarheid vertelde over bepaalde zaken en dat hij slim was, zoals zijn vader hen vertelde. Vader dacht dat de school niet zijn best deed voor zijn zoon. Terwijl Mohammed heel goed kon rekenen, was hij minder goed in de Nederlandse taal. Vooral begrijpend lezen was een probleem. In Irak is rekenonderwijs heel anders dan in Nederland; taal is er minder belangrijk om te kunnen rekenen dan hier. Vader dwong zijn zoon om te leren, omdat hij leren heel belangrijk vond. In Irak krijgen ook de kleinste kinderen veel huiswerk en hun ouders verplichten hen om uren lang aan hun schoolwerk te besteden om de hoogste cijfers te kunnen halen.

Accepteren

Als intermediair dacht ik dat school de competenties van Mohammed onderschatte. Zij waren vooral bezig om hem voor te bereiden op een vmbo-vervolgstudie. Dat was 'goed genoeg' voor hem, terwijl vader er zeker van was dat Mohammed voldoende intelligentie bezat voor de universiteit. Er was weinig begrip voor vader, want school ging er van uit dat vader het gewoon niet kon accepteren dat zijn zoon minder slim was dan hij dacht. Na vele gesprekken, werd er toch ingezet op extra taallessen en taalondersteuning en er werd een vinger aan de pols gehouden met betrekking tot huiswerk en toetsen.

Gymnasium

Uiteindelijk ging Mohammed naar de brugklas havo/vwo. Daar waren ook wat strubbelingen, waarbij ik als intermediair optrad. Die problemen hadden vooral te maken met gedrag en omgaan met andere leerlingen en docenten. Maar wat betreft de schoolresultaten werd er heel snel geconstateerd dat Mohammed vwo moest gaan doen. Na het eerste rapport van het eerste jaar werd besloten dat Mohammed kon doorstromen naar het gymnasium. Omdat hij nog geen Grieks en Latijn had gehad, moest hij binnen hele korte tijd veel lesstof inhalen. Dat deed hij met gemak. In de tweede klas gymnasium besloot de school dat hij de tweede klas kon overslaan en direct door kon stromen naar de derde klas. Hij zit nu in zijn laatste jaar en hij gaat geneeskunde, wiskunde of econometrie studeren.

Nederlandse taal

Dit voorbeeld laat zien dat scholen vooral moeten inzetten op het leren van de Nederlandse taal, omdat dit zo belangrijk is voor alle vakken in het Nederlandse onderwijsstelsel. Ook voor rekenen is lezen ontzettend belangrijk. Ouders van asielzoekerskinderen willen het beste voor hun kinderen. Velen menen dat - hoewel hun eigen kansen wellicht verpest zijn vanwege de vlucht - hun kinderen hier een betere toekomst kunnen opbouwen dan in het land van herkomst. Contact tussen school en ouders kan lastig zijn. In veel andere landen is het niet gewoon dat de ouders op school komen en dat ze bij het onderwijs betrokken worden. In veel landen heeft de school een eigen verantwoordelijkheid en daar hebben ouders niks over te zeggen. Daarom moeten ouders leren dat het hier heel anders is.

Omstandigheden

Ouderbijeenkomsten met een tolk erbij, zo nodig op het AZC, kunnen hierbij helpen. Daarin kun je uitleggen dat school en ouders partners zijn en dat beiden het beste willen voor de kinderen. Leg het systeem uit, de manier van leren en de verwachtingen. En wat betreft de kinderen zelf: die komen uit heel veel verschillende landen en heel veel verschillende onderwijssystemen. Sommigen zijn nooit op school geweest, anderen hebben hoog opgeleide ouders en zaten zelf op goede scholen. De relatie met de ouders is daarom heel belangrijk. Een goede intake, met aandacht voor het kind en zijn context, levert heel veel waardevolle informatie op. Zaken als: heeft het gezin een asielstatus, hoe lang zijn ze in Nederland, hoeveel scholen heeft het kind al meegemaakt, zijn er nog gezinsleden in het land van herkomst, woont het gezin op een asielzoekerscentrum of hebben ze al een huis (en daarbij ook een vluchtelingstatus)? Voor ouders die nog op een AZC wonen is het vaak moeilijker. Hun verblijfsstatus kan onzeker zijn en er is minder toezicht. De woonomstandigheden op een AZC zijn sober en er is soms veel spanning tussen de bewoners. Het is dus belangrijk dat de school weet in welke omstandigheden een kind leeft.

Vragen stellen en uitleggen

Direct vragen stellen over waarom een gezin hier naartoe is gekomen is echter niet aan te raden. Veel asielzoekers willen niet over hun verhaal vertellen en als je ze daartoe dwingt, loop je het risico hun vertrouwen te verliezen en een standaardverhaal voorgeschoteld te krijgen. Mensen vinden het lastig dat ze zich steeds moeten verantwoorden voor allerlei instanties, laat staan dat ze dat ook op de school van hun kinderen moeten doen. Leg uit waarom je bepaalde informatie nodig hebt en dat het in het belang is van het onderwijstraject van hun kind(eren). Vraag hen dus niet naar de reden van hun vlucht.

Observeren en signaleren

Kinderen van asielzoekers hebben vaak veel dingen meegemaakt, zoals geweld en oorlog. Ook de vlucht kan traumatiserend zijn. Denk aan de route die zij moeten afleggen, langs allerlei grenzen, vaak in het geheim en 's nachts, of in een kleine rubberboot van Turkije naar Griekenland. De spanning zit in hun lijf en zij kunnen zich daardoor anders gedragen dan 'gewone' Nederlandse kinderen. Dat wil niet zeggen dat alle kinderen getraumatiseerd zijn. Ik heb tijdens mijn onderzoek ook meegemaakt dat leerkrachten trauma's op kinderen projecteerden, in de veronderstelling dat het kind getraumatiseerd 'moest' zijn, terwijl de problemen in werkelijkheid totaal ergens anders lagen. Dus ga er niet automatisch van uit dat een kind getraumatiseerd is. Observeer het kind goed en signaleer gedrag dat anders is dan anders. Bijvoorbeeld veel boosheid en verdriet. En vraag de ouders of ze extra hulp of ondersteuning nodig hebben. Wees bewust van de mogelijke schaamte omtrent psychische problemen, maar ga het onderwerp niet uit de weg. Schakel waar nodig de schoolmaatschappelijk werker in om te praten over hoe het met een kind op school gaat en over de leefsituatie van een kind.

Ondersteuning leerkrachten

En terwijl een schoolleider veel aandacht wil hebben voor de kinderen, moet hij vooral niet vergeten dat leerkrachten ook extra ondersteuning nodig kunnen hebben bij het werken met deze kinderen. Er kunnen frustraties ontstaan in het contact met de kinderen en hun ouders; vanwege culturele verschillen in de omgang met elkaar, of vanwege de verschillende verwachtingen over de rol van de school en die van de ouders. Ik heb gemerkt hoeveel het hielp als ik even wat achtergrondinformatie deelde met scholen over het land van herkomst, over de cultuur en over het gezin. Er ontstaat direct meer begrip voor elkaar als leerkrachten ook vragen mogen stellen en over de uitdagingen mogen praten.

Manoeuvreren

Het verhaal over Mohammed is echt. Veel gezinnen die ik heb begeleid voor mijn werk en promotieonderzoek, hadden te maken met vooroordelen over de intellectuele capaciteit van hun kinderen. Niet ieder kind is zo slim als Mohammed, maar er wordt naar mijn mening te snel gekeken naar wat een kind niet kan, in plaats van naar wat een kind wél kan (en dat betreft overigens óók Nederlandse kinderen). Asielzoekers hebben de kennis niet van het Nederlandse onderwijssysteem en zij weten daarom vaak niet wat de consequenties zijn van bepaalde schoolkeuzes voor hun kinderen. Zij begrijpen niet wat een Cito-toets inhoudt en zij zijn niet op de hoogte van de mogelijkheden voor hulp op school. Als

ouder van vier kinderen plus een alleenstaande minderjarige asielzoeker, weet ik hoe lastig het is om te manoeuvreren in het bos van onderwijsregels. Zelfs als je de taal goed spreekt en weet hoe het systeem werkt. Voor de meeste asielzoekers is het helemaal niet te overzien. Zij zijn volledig afhankelijk van informatie van de scholen zelf of van hun omgeving.

Reflexieve professionals

Met het voorbeeld van Mohammed wil ik een aantal belangrijke elementen naar voren brengen. Het vraagt veel van docenten als asielzoekerskinderen op hun school starten. Vooral als het jaar al begonnen is en de groepen gevormd zijn, kan dat tot onrust leiden in de klas. Het is daarom ook goed om de huidige kinderen (en hun ouders) hierop voor te bereiden, maar dat gaat de reikwijdte van dit artikel te buiten. Het is heel belangrijk dat er een open sfeer op school heerst, waarin leerkrachten zich ondersteund voelen in hun zorgen. Een sfeer, waarin collega's onder elkaar hun frustraties, maar ook hun ideeën mogen delen. Alle onderwijsprofessionals moeten reflexieve professionals zijn. Niet alleen de schooldirecteur. Zoals ik in mijn promotieonderzoek "Affect Matters" schrijf, zijn we allemaal affectieve wezens. We worden door ons werk geraakt op vele verschillende manieren; we ervaren positieve, maar ook negatieve emoties. Iedereen heeft vooroordelen; daarover moeten we open en eerlijk zijn. Uiteindelijk gaat het erom dat geen kind hierdoor benadeeld wordt.

Zes vuistregels

Tenslotte een paar vuistregels voor het succesvol opnemen en begeleiden van immigrantenkinderen in het Nederlandse basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.

- 1 Asielzoekers hebben extra ondersteuning nodig van scholen om te begrijpen hoe het Nederlandse onderwijssysteem in elkaar zit en wat de verschillende schoolniveaus betekenen.
- 2 Schoolleiders en docenten moeten reflexieve professionals zijn. Zij moeten hun eigen emoties (affect) en vooroordelen onder ogen durven zien. En ze moeten bereid zijn om met elkaar in gesprek te gaan over hun eigen wereldbeelden en hoe deze invloed kunnen hebben op de uitvoering van hun taken.
- 3 Asielzoekers moeten serieus genomen worden, net als alle ouders. Zij hebben kennis van hun kinderen en van het onderwijssysteem in het thuisland. De verschillen met hoe het onderwijs gegeven wordt in het land van herkomst kunnen ook een verklaring vormen voor de manier van leren van hun kinderen. Onderzoek deze met de ouders zelf.
- 4 Zet in op het aanleren van de Nederlandse taal op allerlei mogelijke manieren. Dit is cruciaal voor een succesvolle onderwijs carrière in Nederland voor deze kinderen.
- 5 Wees nieuwsgierig naar het verhaal van ouders, maar vraag ze niet direct naar hun vluchtverhaal. Blijf open voor mogelijke trauma's bij kinderen, maar denk niet dat alle problemen door een trauma veroorzaakt worden.
- 6 Onderzoek samen met personeelsleden hoe je deze kinderen het beste kunt dienen. Houd rekening met de context waarin ze opgroeien en met de invloed van hun asielstatus. Als het onzeker is of een gezin in Nederland mag verblijven, zal dit ook mogelijk invloed kunnen hebben op ouderbetrokkenheid op school en op de stressniveaus van de kinderen.

Meer informatie

Voor meer informatie over het omgaan met affect en emoties in het werken met asielzoekers, zie www.typischkim.nl voor een gratis download van het promotieonderzoek: Affect Matters – this is an Affectivist Autoethnography with asylum seekers and refugees. Of neem contact op met Kim Tsai via kim@typischkim.nl.

Tips voor communicatie met ouders die geen Nederlands spreken

INLEIDING

1

2

3

4

5

6

7

- Neem de tijd en creëer een ontspannen situatie.
- Verstrek niet teveel informatie in één keer.
- Vermijd moeilijke woorden en probeer van tevoren een duidelijke omschrijving te maken van begrippen die niet te vertalen zijn.
- Controleer of de informatie goed over is gekomen, door bijvoorbeeld een samenvatting te geven of door enkele gegevens te checken.
- Gebruik visuele ondersteuning, plaatjes/voorwerpen/gebaren.
- Spreken jullie een gezamenlijke taal? Langzaam Nederlands? Engels? Duits? Zo ja, gebruik deze taal. Je kunt hier achter komen door langzaam Nederlands te spreken en ouders kunnen met gebaren aangeven dat ze deze niet spreken. Probeer zo ook 2-3 andere talen.
- Indien er geen gezamenlijke taal is hebben ouders wellicht een vriend of familielid die (bijv. via Skype) kan helpen met vertalen. Ook een vertaalprogramma als 'Google Translate' kan helpen om bepaalde woorden of zinnen te communiceren.
- Soms is er een ouder (of leerling) op school die kan vertalen. Deze inzet hangt af van de aard van het gesprek. Voor een vertrouwelijk gesprek is dit geen goede optie.
- Indien er geen gezamenlijke taal is en ouders ook geen vrienden/familie hebben die kunnen helpen dan is een officiële tolk een goede oplossing.
- Blijf rustig, ook wanneer ouders na herhaling de uitleg of de vraag nog niet hebben begrepen. Let hierbij ook op de non-verbale aspecten. Snel of geïrriteerd gaan spreken, met bijpassende gezichtsuitdrukking is niet bevorderlijk voor de communicatie.

Bron: [Lowan](#)

CHARLES IMPENS, DIRECTEUR OBS KORTLAND

“Soms schiet taal te kort en heb je vooral gevoel nodig”

Dit schooljaar startte obs Kortland te Krimpen aan de IJssel met een nieuwkomersgroep voor de opvang van vluchtelingenkinderen. Vanwege trage besluitvorming in beginsel op eigen risico. Maar inmiddels is er groen licht en draait de nieuwkomersgroep volop mee. Zonder overtuiging, feeling met de doelgroep en open communicatie was dat nooit gelukt.

Heel bijzonder

Toen Charles Impens 3 jaar geleden als directeur op obs Kortland startte, waren er een behoorlijk aantal allochtone kinderen die de Nederlandse taal moeilijk beheersten. “Ik ben toen naar de gemeente gestapt met de vraag: kunnen we een nieuwkomersklas opzetten? Dat zagen ze wel zitten. Dan ga je praten over bekostiging en dat bleek ingewikkeld. Uiteindelijk heeft dat meer dan een jaar geduurd. Zo lang konden wij niet wachten. Want de snelheid waarmee vluchtelingen binnenkomen is explosief. En ik had al veel eerder aangegeven dat ik daarin iets wilde betekenen. Daarom zijn we in augustus 2015 zelf gestart met een nieuwkomersgroep. Daarmee hebben we een enorm financieel risico gelopen, want

INLEIDING

1

2

3

4

5

6

7

de gemeente had nog steeds geen ja gezegd. Dat ging om 70.000 euro en dat is veel geld. Inmiddels hebben we wel groen licht van de gemeente en kijken we verder richting de toekomst.” Ondertussen kreeg de gemeente Krimpen er zo’n honderd vluchtelingen bij, waarvan 38 kinderen. Voor die kinderen zou het om tijdelijke opvang gaan tot 1 juli volgend jaar. “Qua fysieke ruimte raakten wij vol en daarom hebben we aansluiting gezocht bij een andere school in Krimpen, het Kompas. Wat toen gebeurde was heel bijzonder: in een uur was alles beklonken met de gemeente en hadden we er een nieuwkomersgroep bij. Waar we voorheen 14 maanden over deden ging nu ineens heel snel.”

Taal als basis

Al gauw werd duidelijk: dit is een andere tak van sport. “Bij kinderen die regulier instromen is sprake van een enorm niveauverschil. Als je een groep hebt van 28 kinderen en er komen 7 kinderen uit Afghanistan bij die niet aanspreekbaar zijn: dat is niet haalbaar. Dat gaat ten koste van de nieuwe groep, maar ook van de kinderen die er al zitten. Onder de vluchtelingen zelf zie je ook veel verschillen: qua leeftijd, gezinssituatie en schoolachtergrond. Sommigen zijn al een jaar in Nederland, terwijl anderen al vier jaar op de vlucht zijn. We hebben hier bijvoorbeeld een Syrische jongen van 10, die nog nooit naar school is geweest. Sommige kinderen starten dus op 0. En dan is het zogenaamde Taalbad, waarin we onze nieuwkomersgroep onderdompelen essentieel. Al onze activiteiten zijn dan gebaseerd op taalontwikkeling, want communicatie is de basis om te kunnen leren. Ook bij rekenen, dat steeds meer over de context gaat. En dat is ook logisch, want je rekent omdat je het toepast in het dagelijks leven. Daarom moeten alle kinderen talig worden.”

Non-verbaal

Bovenal vind Impens dat elk kind recht heeft op onderwijs. “Dat is de basis. Maar tijdens de vervolgstappen wordt het ingewikkeld. In de praktijk loop je er tegenaan dat je kinderen niet de zorg kunt bieden die ze nodig hebben. Om een taalklas goed neer te kunnen zetten, moet je iets met de doelgroep hebben. Dat is heel belangrijk bij het samenstellen van je team. Ik heb iemand aangenomen die op een vorige school al veel met allochtone kinderen had gewerkt. Die persoon heb ik vervolgens gekoppeld aan een collega, die in haar vrije tijd heel veel projecten doet in ontwikkelingslanden. Laatst gaf die collega een presentatie aan de MR. Iedereen was verrast over de manier waarop ze straalde terwijl ze haar verhaal deed. En dat voelen de kinderen ook. Ze zitten in een moeilijke situatie. Zij kijken niet alleen naar verbale, maar ook naar non-verbale communicatie. Ze voelen of er liefde is of niet. Of er afstand is of niet. Daarom moet je met mensen werken die de brug kunnen slechten, waarin taal soms tekort schiet. Dan heb je vooral gevoel nodig. Een hand op een rug, een aai over een bol. Vertrouwen winnen, veiligheid bieden.”

Liever leren

Dat de verschillen tussen kinderen groot kunnen zijn, illustreert Impens met een gymles van een paar jaar geleden. “We deden een tikspelletje. En dat sloeg om in paniek. Kinderen begonnen te gillen en gingen op de grond liggen. Het gevoel van dreiging en gevaar zat zo vast in hun hoofd. Daarom is een vertrouwde omgeving en een eigen, veilige groep ook zo belangrijk. En moet je die groepen in eerste instantie klein houden. Voor een nieuwkomersgroep houden wij een maximum aan van 15 kinderen. Dan kun je ze de individuele aandacht geven die ze nodig hebben. Als ze dan tot rust zijn gekomen en voldoende taalniveau hebben, stromen ze door naar een reguliere groep. De nieuwkomersgroep fungeert dus als een soort carrousel. Wat mij heel erg opvalt is hoe gemotiveerd

de nieuwkomers zijn. Ze willen liever leren dan buiten spelen. Een landelijk onderzoek naar Nederlandse kinderen laat zien dat van de kleuters 100% wil leren. En van de 13-jarigen nog maar 40%. Dat betekent dat wij iets verkeerd doen!” Veel steun heeft Impens gehad door te kijken naar andere nieuwkomersgroepen, bijvoorbeeld in Capelle en Rotterdam. Daarnaast bracht een leerkracht van haar vorige school veel expertise mee. “En dan heb je nog Lowan, de organisatie die projecten ondersteunt.

Ouderbetrokkenheid

Om goed te communiceren met ouders van de nieuwkomers was het even zoeken. “We werken met een aantal tolken, maar die zijn niet altijd beschikbaar. Als je onverwacht met ouders spreekt, is dat soms ingewikkeld. We hebben nu met de ouders afgesproken dat ze iemand meenemen die Engels spreekt. Dat scheelt veel en dat gebeurt nu ook. Laatst hadden we een afspraak met een gezin buiten school en daar was iemand bij die Engels sprak. En die vroeg heel expliciet: maar ze mogen morgen toch wel terugkomen? Dan merk je hoe beschadigd deze mensen zijn door wat ze hebben meegemaakt. Daardoor zijn ze heel onzeker. Nu zitten hun kinderen op school, maar ze weten niet of dat morgen nog zo is. Om ouders van deze groep meer te betrekken, denken we erover om in 2016 te starten met een vorm van een ouderkamer. Waar we twee keer per week iets organiseren voor ouders. Want we weten hoe belangrijk ouderbetrokkenheid is voor de vooruitgang van een kind.”

Vreedzame school

Ouders van de reguliere groepen zijn volledig op de hoogte gehouden over de komst van een nieuwkomersgroep op school. “Dat viel heel positief. We hebben 450 kinderen op school en ik heb maar 1 mail gekregen die negatief was. Dat is te overzien!

Een paar dagen geleden kreeg ik een nieuwe inschrijving van mensen die net in de wijk wonen. Hoog opgeleid en Nederlands tot op het bot. Zij ervaren het juist als een plus dat wij een nieuwkomersgroep hebben. Zij kijken daar net als wij breder tegenaan. En dat sluit naadloos aan bij het project Vreedzame school, waar ik persoonlijk erg in geloof. Dat is gebaseerd op positief gedrag van kinderen en vreedzaam omgaan met elkaar. Hier leren ze met elkaar omgaan, met vallen en opstaan. Als metafoor gebruiken we bijvoorbeeld twee soorten dieren: leeuwen en schildpadden. Wat moet de leeuw niet doen, maar vooral: wat kan hij wel doen in zijn omgang met een schildpad? Dat herkennen en erkennen van elkaars gedrag helpt in de beeldvorming over elkaar en ook om te komen tot goede omgangsvormen. Zo, en ook door andere activiteiten, word je als school een gemeenschap, waarin je iets voor elkaar kan betekenen.”

Open zijn

“Wat ik de laatste jaren vooral heb geleerd is dat ouders op elke school dezelfde basiswensen hebben. Hoogopgeleid, laag opgeleid, niet opgeleid, dat maakt niet uit. Ze willen allemaal veiligheid voor hun kind. En ze willen leerkrachten die met gedrevenheid en plezier voor de klas staan. En dat ouders ook hun zegje mogen doen. Elke keer zie ik dezelfde intentie: opkomen voor hun kind. En als je dan als school in staat bent goed uit te leggen waar je voor staat en waarom, dan kom je waar je wilt zijn. Als je op onze school een label plakt, dan is dit een zogenoemde witte school. Ik had nooit gedacht dat ik een nieuwkomersgroep op deze school kon krijgen, maar hij is er wel gekomen. En dat heeft alles te maken met ouders betrekken en open zijn over je beweegredenen. Een simpel voorbeeld op onze school is het kippenhok. Die verzorgen we samen met kinderen en ouders. In de zomervakantie wilden we de kippen naar de kinderboerderij brengen, maar ouders wilden dat niet en hebben een vakantieschema gemaakt. Zo konden de kippen ook in de zomer blijven. Doordat je dingen samen doet creëer je begrip. En in een setting waar begrip is, kun je dit soort groepen doen.”

TANJA HARTOG, DIRECTEUR PCBS HET KOMPAS

“Ik zie het als onze plicht, om dit te doen”

Op een dinsdag hoorde basisschool Het Kompas in Krimpen aan de IJssel dat een groep vluchtelingen uit Syrië tenminste 7 maanden in Krimpen zou blijven. Op vrijdag zat schooldirecteur Tanja Hartog bij de gemeente en twee weken later startte de nieuwkomersgroep met 12 kinderen. Dat was snel schakelen voor bestuur, directeur en team.

Eigen weg vinden

De vraag om nieuwkomers op hun school op te vangen, was vanuit het bestuur al wel eerder bij Hartog terecht gekomen. “Daarom waren we al gestart met voorbereiden: kunnen en willen we dit en op wat voor manier? Maar toen moesten we ineens op heel korte termijn knopen doorhakken en leerkrachten aantrekken. We hebben veel gehad aan de Kortlandsschool, die al veel ervaring had. En ik heb gesprekken gevoerd bij de gemeente en tips gekregen van Lowan, een organisatie die ondersteunt bij de eerste opvang van vluchtelingen. Verder heb ik heel veel gelezen. Een kwestie van googelen en onderzoeken. Want je moet ook je eigen weg zoeken. In beginsel hebben we gekozen voor een aparte nieuwkomersklas. Maar wel met de insteek op termijn: in de ochtend in de aparte groep en 's middags bij de andere kinderen. Zodat nieuwkomers met leeftijdsgenoten kunnen optrekken en het integreren sneller verloopt.”

Rust en stabiliteit

Hartog merkte duidelijk dat het voor veel nieuwkomers allemaal nog heel spannend is. “Daarom bouwen we alles langzaam op. We starten nu met losse, gemengde lessen, zoals bijvoorbeeld met gym en bij het overblijven. Dat vinden ze leuk, maar ook spannend. Het helpt dan dat ze elkaar hebben. Ook in de pauzes zie je al dat ze langzaam mengen. Dat werkt heel leuk: je geeft ze een voetbal en de rest gaat vanzelf. Onze ‘eigen’ leerlingen vinden

INLEIDING

1

2

3

4

5

6

7

het heel leuk dat ze er zijn. Wat mij aan de nieuwkomers opvalt is dat het vrijwel allemaal intelligente kinderen zijn die goed Engels spreken. En bij ons krijgen kinderen vanaf groep 1 al Engels. Dus de kinderen kunnen al heel snel met elkaar communiceren. Maar verder vinden de kinderen het ook fijn om met hun eigen klas te zijn. Ze hebben rust nodig en stabiliteit en het is voor hen ook heel spannend om tussen andere kinderen te zitten, die toch in eerste instantie allemaal Nederlands spreken. Daarom zetten we heel erg in op taal in hun eigen groep. En als ze wat langer hier zijn, starten we voorzichtig met gezamenlijke lessen met de andere klassen.”

Heel pril

Waar Tanja het meest tegenaan loopt zijn de leeftijdsverschillen. Dat maakt dat ieder kind op een andere niveau werkt en denkt. Dat vergt individueel onderwijs en dat is heel intensief, ook voor de leerkrachten. “We werken met twee nieuwe methodes: Horen, zien en schrijven en Mondeling Nederlands. En we zoeken nog naar een goede rekenmethode. Maar voor de aansturing van al die verschillende leeftijden tegelijk is geen methode. Daar moet je echt je eigen weg in vinden. Vooral in het begin zit je met veel vragen. Zoals een jongen van 12 die heel hard gaat in zijn ontwikkeling. Hoe kunnen we hem het beste laten versnellen, zodat hij eventueel eerder in groep 8 kan instromen? En wat doen we met de 3 kleuters in de groep? Normaal zouden we hen in een reguliere groep plaatsen. Nu hebben we dat bewust niet gedaan, omdat hun eigen groep voor hen nu veiliger voelt. En bij al dat soort vragen is het dan fijn dat je kunt sparren met een school met ervaring, zoals wij met de Kortlandschool. Maar ik realiseer me ook dat we nu nog maar drie weken bezig zijn, dus alles is nog heel pril. Als kinderen hier wat langer in huis zijn, loopt dat vanzelf soepeler.”

Voldoende aandacht

Een ander lastig issue is vervanging bij afwezigheid. Op de nieuwe groep staan twee leerkrachten in deeltijd. Lesgeven aan deze doelgroep vergt een hele specifieke aanpak. “Vorige week was een van de leerkrachten een dag afwezig en toen hebben we de groep een dagje opgesplitst. Dat is heel slecht bevallen, dat was echt vreselijk voor ze. Ze vonden het heel moeilijk tussen kinderen die allemaal Nederlands spraken. Ook voor de leerkrachten die de kinderen opvingen was het ingewikkeld, omdat de aanpak volledig anders is. Dat hebben wij ons vooraf niet voldoende gerealiseerd. En dat kan ook niet, want dat moet je ervaren in de praktijk. Inmiddels hebben we iedere dag ook een vrijwilliger op de nieuwkomersgroep. Dat is fijn, omdat de aandacht dan verdeeld kan worden tussen de kleuters en de oudere kinderen in de groep.”

Fijne aanvulling

Voor de communicatie met de ouders heeft Hartog een beproefde manier gevonden. “Tevoren zijn we een paar keer naar het AZC geweest. We hadden toen een brief bij ons in het Nederlands. Die werd ter plekke door een tolk vertaald. Ouders hebben op die brief aantekeningen gemaakt in hun eigen taal. In de brief stond alles wat voor de kinderen belangrijk was. En we hadden ook een plattegrond gemaakt, hoe ze vanuit het AZC naar school konden komen. Dat heeft goed gewerkt. Ze zijn allemaal keurig op tijd iedere dag, zijn op de hoogte van de belangrijkste zaken en weten hun weg goed te vinden. Op school zelf hebben we een ouder die onze brieven in het Arabisch vertaalt. Dat is echt heel fijn. Ze komt iedere dag even langs in de groep om te vragen of ze nog iets kan doen. Als dat niet zo is gaat ze naar huis, maar anders

blijft ze nog even. Dat is een hele fijne aanvulling. Doordat zij alles vertaalt, krijgen de ouders alle belangrijke informatie zowel in het Nederlands mee als in hun eigen taal. Ik vind het heel belangrijk dat de informatie goed aankomt en dan werkt de eigen taal toch het beste. De meeste ouders spreken ook wel wat Engels, dus ook op die manier is er contact. En dat contact is goed, want de ouders zijn blij dat hun kinderen naar school kunnen. Maar echt belangrijke dingen laten we vertalen, anders krijg je het toch niet goed uitgelegd.”

Open en op tijd

Met de ouders van bestaande klassen communiceert Tanja open en op tijd. “In een nieuwsbrief en in de mail hebben we vooraf al aangegeven dat deze kinderen naar onze school zouden komen. Uiteraard komen daar reacties op, veel positieve, maar uiteraard ook wat kritische reacties. Ook die mogen er zijn. Ouders hebben gelegenheid gekregen hun vragen te stellen in een persoonlijk gesprek als hier behoefte aan was. Hier is uiteindelijk geen gebruik van gemaakt door de ouders. Veel ouders denken heel erg mee met de nieuwkomers. Extra strooigoed met sinterklaas, extra cadeautjes, uitnodigingen voor het kerstontbijt. Tot nu toe heb ik daar geen negatieve ervaringen mee.”

Fantastisch gevoel

Voor de school en voor haar eigen ontwikkeling betekent de komst van een nieuwkomersklas veel. “We moesten heel snel schakelen. We hadden amper de tijd. Aan andere scholen zou ik willen zeggen: lees je sowieso alvast in. Want de kans dat je er mee te maken krijgt is aanwezig. Dus als je van tevoren op de hoogte bent is dat een pré: welke subsidies en mogelijkheden zijn er? Wij zijn een christelijke school en ik vind dat we dit moeten doen. Ik zie dat als een plicht. En we kunnen het ook doen. Daar ben ik trots op. Je moet niet bang zijn om een keer iets heel anders te doen. Sta er maar voor open, begin er maar aan. Als je dan ziet dat het lukt is dat geweldig. Mijn collega’s en ook de ouders komen met allerlei goede ideeën. Alles gaat stromen. En daar krijg ik heel veel energie van. En als je naar de kinderen zelf kijkt: die gaan heel hard. Ze willen ook heel graag. Je merkt dat ze om half drie helemaal op zijn. Het is: leren, leren, leren. De hele dag. Maar wat je ze ook aanbiedt, ze onthouden het allemaal. In het begin deden we veel in het Engels, maar dat kun je beter zo veel mogelijk beperken. Gewoon in het Nederlands, want dan pakken ze de taal heel snel op. Misschien begrijpen ze in het begin niet alles, maar dat is niet erg. Ik hoorde van een moeder van een kleuter dat ze huilt als ze op zaterdag niet naar school mag. Ze heeft het heel erg naar haar zin bij ons. En dat geeft mij een fantastisch gevoel!”

Meer informatie en literatuur

- www.coa.nl – Centraal Orgaanopvang Asielzoekers
- www.lowan.nl – Ondersteuning onderwijs nieuwkomers
- www.onderwijsinspectie.nl
- M. Kromhout, A. Reijersen van Buuren, R. Kloppenburg, L. van Doorn, m.m.v. C. van Os. *Kinderen Buiten Beeld. Een onderzoek naar de woon- en leefsituatie van ongedocumenteerde kinderen.*
- M. van Vijfeiken en T. van Schilt-Mol. Nieuwkomers in het basisonderwijs. *Onderzoek naar benodigde competenties van leerkrachten, internbegeleiders en schoolleiders die werken met nieuwkomers.*
- M. Oomens, E. van Aarsen, D. Kooij. *Onderwijskundig rapport nieuwkomers.*
- K. Tsai. *Affect Matters – this is an Affectivist Autoethnography with asylum seekers and refugees.*

INLEIDING

1

2

3

4

5

6

7

Uitgave**Schoolleidersregister PO****Redactie****Bureau Karin de Lange****Ontwerp****]RUURD[’s Resourceful Creatives****Fotografie****Megin Zondervan****Meer informatie****Schoolleidersregister PO****E info@schoolleidersregisterpo.nl****I www.schoolleidersregisterpo.nl****Postbus 470****3500 AL Utrecht****T 030- 234 73 60**

©2016, Schoolleidersregister PO, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.